

ה מ א ס ך

חורש חשון ה'ת'ק'ע

א

שירום

הפארת ישראל

הוא שיר הושר לכבוד יושבי קהלת בערלין,
ולכבוד בעלי הכרת ביקור חולים בעיר
הזאת, ביום אורה ושמחה, עצרת ריתה להם,
למלאכת מאה שנה, מיום הוסדה החברה
המפוארה הזאת, יום ה' ר"ח אלול ה'תקס"ג.

אם נפן בוקק עדת ישרון נשארת
אך שריר מעם בלאומים מפורת
זרות זרים נתקו אנדוטיה;
עוד אחות רעים לאחוז התאמצה
מקהלות מקהלות כה וכה נקבצה
על אנדי צדק עוד בנתה בתייה.

בְּנֶחֱד בְּגֵדוֹ מִיָּמָיו חָקֵם עָבְרוּ
מַעַל כָּל גְּדוּתָיו מִפְּרָצָיו נָגְרוּ
יָרְדוּ תְּהוֹמוֹת שָׁם יִפְרְדוּ לִנְחָלִים
בֶּן נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם נָדוּ
בְּאַרְצוֹת שׁוֹבֵי־הֶם יַחַד הִתְאַהֲדוּ
וַעֲרִיר שָׁם וַעֲרִיר שָׁם לְשֹׁכֵת נִקְהָלִים.

עַל זֹאת יִשְׁתַּאֲחַ לֵב יֶאֱחָזְחוּ שְׁעַר
יְבוּשׁוֹ אוֹיְבֵים כִּי יִדְבְּרוּ בְּשַׁעַר
כִּי יִרְאוּ מוֹפְתֵי אֵל אוֹתוֹתָיו בָּמוֹ
אֲשֶׁר חָזַם אִין גָּסִים מְנוּסֵת חָרֵב
אֵיכָה יִכְתּוּ מִבֶּקֶר עַר עָרֵב
הֲלֹא אָמַר: תָּמוּ! אֵין עוֹד מִפְּלֹט לָמוֹ?

הֵן גּוֹיִם עֲצוּמִים כִּקְנָה קָמְלוּ
חֲדָלָה מִמְּשַׁלְתֶּם לִנְצָח חֲדָלוּ
מֵאַשׁוּר וּבָבֶל נִשְׁאַר אֵין שְׁמוֹתֶם
גַּם יָגוֹן גַּם רוּמִי תִמָּס הִלְכּוּ
מִפְּחָדֶם רָגְזָה אֶרֶץ כִּי מָלְכוּ
וְלֹא נֹתֵר כִּי אִם וּכְרָם וּלְשׁוֹנוֹתֶם:

וישראל עם לא עו באין מִגֵּן וְצִנָּה
 תַּחַת קֶשֶׁת נְהִי תַּחַת בִּידוֹן קִינָה
 וּמֵאֵז תִּיהָ לְגוֹי רַבּוֹ צָרִימוֹ
 מְדוּר לְדוּר אָמַר אוֹיֵב: אֶפְאֵהוּ
 וּבִמְטֵאמָא הַשְׁמִד חֹשֶׁב לְגִרְפָּהוּ
 בָּאֵין שִׁפְכָה אֲשׁוּרִים עוֹדָה מְעֵט וְאִיגְמוּ

וּבְכָל זֹאת עִם יַעֲקֹב עַד הַיּוֹם הַזֶּה
 לִשְׁנוֹא רָגְשׁוֹ גּוֹיִם וְעַמּוֹ לַחֲנָם
 מִשְׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל עוֹד מְלֵאָה אֶרֶץ
 אֵף אִם אֵין בִּידֵיהֶם שִׁבְט מִמְּשָׁלָה
 בְּטַח יִשְׁכְּנוּ בְּלִי פֶחַד וּבַחֲלָה
 תַּחַת צֶל מְלָכִים — אֵין צֹחָה אֵין פֶּרֶץ

זֹאת עֲמֻדָה לָהֶם כִּי לֹא תִמּוּ לְנֶצַח
 אִזּוּ בַחֲרָפָם אוֹיֵב שֵׁם בְּעֲצֻמַּתָּם רִצָּח:
 אֲגִדָּתָם יָחַד בְּכָל אֶרֶץ טֹלְטָלוֹ
 הוֹלֵךְ שָׁבִי וְהוּא אֲסוּר בְּנִחְשָׁתִים
 אֵחַ מֵצֵא — שֵׁם צִיּוֹן שֵׁם יְרוּשָׁלַיִם
 וְשִׁבְכָם אַחֲד יַחֲדוֹ אֶת עַל סִבְלוֹ

זו חלק יעקב מורשת שבטיהם
 ערום יכסו לרעב פָּרְסוּ לַחֲמִיָּהם
 שֹׁכֵב עַל עָרֶשׁ דָּוִי יִאֲמָצוּ בָּהּ
 חֶסֶד וְצִדְקָה רֹאשִׁית הַקֶּהֱלוֹתָם
 הִבְרַת בְּקוֹר חֲוִלִּים בְּכָל מוֹשְׁבוֹתָם
 אֶת בֵּית מְלוֹן לְאֹרְחִים לִבָּהּ רִגְלָם מְנוּחַ.

בְּאַלֶּה יִתְפָּאֵר יִשְׁרוּן עִם אֱלֹהֵי
 חֲדָלוּ לָכֶם עַמִּים מַדְבֵּר גְּבוּהָ
 לְמַה תִּכְחָשׁוּ מוֹסְדָם וַיִּשְׁתָּם תִּשְׁכְּחוּ? (*)
 מִי בְּמֹהֶם קָל לְרוֹץ לַעֲזֹרֶת בּוֹשֵׁל
 אֶת אֵם אֵין בָּהֶם שֶׁר שׁוֹפֵט וּמוֹשֵׁל? —
 צִדְקָתָם הִבִּירוּ וְאַחֵר תּוֹכְחוּ!

(*) חֲדָאֵב נִפְשׁ כָּל קוֹרָא בְּסִפְרֵי הָעַמִּים הַחֲדָשִׁים,
 הַכּוֹחֲבִים שְׂטֵנָה עַל יִשְׂרָאֵל, וְלַעֲיֵן כָּל יִצְחוֹ
 לֵאמֹר; אֵין מוֹסֵד לִזְרַע יַעֲקֹב! לֹאֲחַ יוֹשֵׁב בְּשָׂמִים
 יִשְׁחָק לָמוֹ. רֹאשׁוֹנֵיכֶם שְׁקוּ מִמֶּנּוּ אַחֲוָחִינוּ, עֲמִלֵינוּ
 וְנִיעַ כְּפִינוּ, וְהַאֲחֲרוֹנִים חֲפָצִים לַעֲשׂוֹק מִמֶּנּוּ
 צִדְקָתֵינוּ וּמוֹסְרֵנוּ, בּוֹדָה לָהֶם! לַעֲנָה לָהֶם!
 וְחֲתִים בְּשִׁפְחוֹתֵיהֶם.

מה נפלאה ישבת ברלין האדירה!
את הוד הקהלות! את המדות תפארת!
מה אהללה? הן נעלית על כל תהלה
על צדקת פרזונד בסתור כי אתפלא
מלאה כנאד רוחי ונפשי תתמלא
רחש לבי — ובלשוני אין מלה.

מצפון מים מכל ארצות שבנגד
כל מבקשי עזר יורמו עריך
משפעת טל חסדך למו מעריפי
זה יבא פליט מעיר באש שרופה
זה על דבאת עצמותיו יחפץ תרופה
יך תפתחי גשם גדבות תניפי.

ומה רב טובך או מקדם פעלת!
לקרוב גם לרחוק אל דל השפלת
בית חולים בנית מעון לאמללים
בצרי ובכל מחסר מלאה אסמיהו
אף מבחר תרופאים פקדת עליהו
לרפאות חולי עמך כל יררו חללים.

פֶּעַל יָדָךְ רָצוּי מַעֲלָה וְנֹכַח
תַּפְּאֶרֶת עֲקֵד עָלָה עַל כָּל שֶׁבַח
כִּי נַפְשׁוֹת הַצֵּלָתָה תַּתֵּן לַחַן חַיִּים
מִשְׁפָּחוֹת יוֹדוּךָ הַשְׁבֵּת לָמוֹ אֲבִיהֶם
וְדוֹרֵיָם עַל חַי וְרַעַם תּוֹדֶתְךָ בְּפִיהֶם
”פֶּאֶר פֶּאֶר לָךְ” יֹאמְרוּ וְדַמְעָתָם עַל לִחְיֵים.

צִהְלוּ מִבְּקָרֵי חוֹלִים בְּגִיל תִּשְׁתַּעֲשְׂעוּ
קֶצְרוּ לִפִּי הַסֵּד אֲבוֹתֵיכֶם וְרַעוּ
מִיּוֹם הַסִּדְכֶם בָּא תְּקוּפַת מֵאֵת שָׁנָה
פִּצְחוּ רְנָה! לָכֶם יֵאָתֶה לִשְׁמוֹחַ
עִמָּכֶם יִגִּילוּ כָּל יִגְיַעֵי כַח
זֶה יוֹם אֲנִירָה וְשִׁמְחָה חֲגוּ בְּרִנָּה!

בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ! אִתָּם נֶחֱנוּ גְרִיעַ
קוֹל תּוֹדָה קוֹל זְמִירָה לָמוֹ נִשְׁמִיעַ
אֵל שׁוֹבֵן יִשְׁחָקִים נִשְׂא נָא פִּינּוּ
הַשֵּׁב נָא אֵל בְּגִמּוֹל יָדָם בְּפִלִּים
הַאֲרֵךְ יְמֵיהֶם הִרְבֵּה לָהֶם שָׁנוֹת חַיִּים!
לְמַעַן יוֹסִיפוּ עוֹד צֵאת לִישָׁע עִמָּנוּ.

כה שרתי להלל בני ישורון יושבי קריה עליזה
הזאת, זה ששה שנים, אז בימי השקט
והלחם, עת רותה טובה, ותשבע כועס
ואדקה, ובין חומותיה שלום. ועתה —
אכה כפשי! מה תשתוחחי ומה תהמי עלי?
עוד אודכה, עוד נשארו לה שרידים;
ואשא משלי ואמר:

הבת ברלין! עת בכליל עדיך יתפית
כל רוציך שישו ויפארוך תהלה;
עתה — חצי הזמן נגעוך — התרפית,
אולם עוד תיפי תבני כבתהלה.

שלום הבחן

דברי תוכחות

אשר דרש צדיקים הרב הגדול המכס התורני
והמושלם כהנ' שמואל בערנשטיין אב"ד
דקהלת גרענינגן במדינת הוללאנד ומ'
צעת כשרף העיר הגדולה והמפוארת ליידין.

(סוף הדרוש *)

לבו ונשיב לבנו אל השבר והיגון אשר קרה לעיר
המפוארת ליידין, ונשים כא עינינו עליה.
הלא כמלא השחידים אשר נשאלו לה, איפה כעצבים
צמחלות הבכי והאכזה; רבים מיושביה הכמלטים ממות
על ידי פלאים, גם המה כפלו למעמד עוני המר.
גם עשירים רבים האמוכים עלי תולע ובחיק העושר
והנלחה, עתה אבד ממכס כל הונס כרגע, והמה
יבקשו עזר בלב כשבר וכרכא. ועוד רבים הולכים
ותועים בלי מחסה ומסתור מורס וממטר, ורע עליהם
מעשה החיים; עיניהם יצטו צמר-כפס על החרבות
ושממון, על יתר פליטת מחמדיהם אשר היה להם זה
ימים לא כבירים, ועתה הם כעגים ומרודים מרעב
ומחוסר

* (התחלת והמשך הדרוש הזה; ראה בחקופה
רביעית למאסף חקם"ט, עמוד רצ"א, ועמוד שמ"ב

ומחוסר כל, ויקנאו את אחיהם הכהנים מממולת
הבכירים, ונקברים תחת תל אבניהם ועפרם. —

אמנם הביטו כא וראו! כמלאך הגואל ירחק
מלכנו הצדיק והא הוב וידא על כפי האהבה
והחסד על כל פנות מקום המהפכה; כאב רחמן אשר
ימהר ויחיש לבוא לעזרת בניו הנמצאים בצרה ולוקה,
כן ראה ראינו את אבינו אדון הארץ כמהר חץ למטרה
הלך ילך רגל ושוב בעמק העבור הזה, להציל ולהושיע.
ובזה הגיד לעין כל, יראה כל העם ויבינו, כי כל
חפצו וישעו רק למשול בלבות עמו, ולקנות לו אהבת
עבדיו. בכל מקום ראינוהו פועל פעולות טובות
בעצמו ובכבודו הרמה, בכל מאמצי כחו, וגם הטא
את אחרים לעשות כמוהו להציל ולהושיע, פה עמל
ויגע לשכך דמעת האובדים ע"י דברי תנחומיו, ולהרבות
עצמה ללא כח, שמה הכל התפלאו והשתוממו על רוב
חסדו וענותנותו. בין שאון טרדות המדינה הרבות
העמוסות עליו, אחזתהו הרגשת, הצדקה, ואליה כל
תשוקתו. ראו כועס דרכי מלכנו הנאהב! מלבד
אשר כתן סך גדול להקל צרות האומללים, ומלבד אשר
המציא מזון רב להחיות כפס רעבים, וגם אומנים שונים
קרא לצנות ולעשות להם כל הצורך לפי שעה, מלבד
כל אלה התאמץ בכל יכולתו להיות מנן ומחסה לנדרבאים
האלה בכל וכל. הלא הוא, מלכנו הטוב, אזה לנו
להתאסף יחד לדרוש במקהלות מעלות החסד והצדקה,
למען ללך גם אנחנו בארחותיו, ולעשות כמעשיו
הטהורים.

רבים הם הדרכים אשר הונהגו עליהם לעשות
מעשי צדקה שונים, או לדרוש חכמות שונות, יש אשר
תרשע

תרחש צנו מעצמה הרגשה אחת לעשות אחד מחשבים
 המוצים, או תתעורר צנו השנה מאחת הידיעות,
 בלי אשר ידענו מהן בתחלה, ויש אשר תגיע לנו הרגשה
 או השגה כזאת ע"י לימוד מאחרים, ויש אשר הורה לנו
 השכל, כי כזאת וכזאת כלה ועוב לעשות, וישפיע לנו
 אהבה לאחד העכנים, בהראותו לנו הטוב והנעימות
 הנפון בהם. ורוב פעמים ילמדונו דברי הימים מעתים
 קדומים איך נסדר וכעריך הרגשותינו ותבונתנו לפי
 סדר ככון. וע"י זה התעורר רוחנו ויחירו עינינו.
 אמנם יותר מכלל יכול מלך חכם לכהל את לבנו ע"י
 משל ומוסר מארחות עצמו. הנה בהיות כי על חסדו
 יאפה כל האומה, ויחשבוהו כאביהם הרחמן, לכן אליו
 ישאו כל העם את עיניהם בעת צרה ומצוקה, אליו
 יגלו כל מכאובם, ובה יש לאל ידו לחקור אחר סבת
 ואיכות הרעה, ולהושיע את עמו כפי היכולת אשר בידו.

ומה נעים המוסר אשר נתן לנו המשורר אלפיי,
 דוד נעים ומירות ישראל, בהללו יקר מעשה הצדקה!
 גם הוא היה מלך גדול, וידע והכיר צרות עמו, וחק עשה
 לעצמו לדאוג בעצורם כאב דואג בעד בניו. מה יפו
 דברי המזמר הקדוש הזה, אשר בחרתי לראש תוכחת
 היום, כאיס ומכווכים המה למלכנו הגומל טוב,
 פור נחן לאביונים צדקתו עמדת לעד (ר"ל פזרונ
 וצדקתו לאביונים תעמוד לזכר עד כלב עמו, הנכבדים
 אליו מקימות לבן), קרנו תרום בבהוד (הוד עטרת
 תפארתו אשר על ראשו יעלה ויפרח מעלה מעלה, כי
 העם יאהבהו ויכבדהו מאוד). גם כמאל רמז מכעימות
 מעשי מלכנו הטוב, אשר צוה לנו להתאסף היום לדרוש
 בצדקה, בכתוב הדר הזה (ישעי' ל"ב ח') ונדיב

נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקים. ונאמר (ס"ג ל"ג,
 ט"ו — י"ז) הלך צדקות ודבר משרים מאם בבצע
 מעשקות נער כפיו מהמוך בשחר אטם אונו משמוע
 דמים ועצם עיניו מראות ברע: הוא מדומים ישכון
 מצדות סלעים משגבו לחמו נרחן מימיו נאמנים.
 ונאמר צדק ומשפט מכון כסאו.

הנה כא, אחי ואחבי! הבו ונעשה, איש איש
 לפי חילו והונו, כמעשה מלכנו הנכבד והנאהב
 ונקנה לנו בזה אהבתו וחכינתו. כמהר נחיש לתת
 חלק אחד מרכושינו לאחינו הנענים והאומללים. הנה
 זה דרך עמינו בית ישראל מאז ומקדם, למהר ולבוא
 לעזרת הנכשלים, בכל מקום ובכל זמן, ולפעול להם
 ישועה והרחה בכל פעולה האפשרית. מעולם לא היה
 מכחיש במדת הרחמנות הטעוה בלב בני אמונתו. לכן
 גם עתה נקנא קנאת הטוב במדה יתירה, ונקום לעזרת
 ולהצלת המצוקים האלה! למה נגרע מאחינו היושבים
 בצערים אחרות אשר כבר עשו הצדקה והאסד מלדם.
 ומי יתן ויקוים מקרא שכתוב: (ישעיה ל"ב י"ז)

והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה רשקט
 ובטח עד עולם. ר"ל צדקות הצדקה ילו' ה' את
 השלום על התצל, וסר רעת המלחמה מן הארץ.
 וצדקות העבודה והעמל אשר נעמול בצבור הצדקה ישכון
 הכל בטח והשקט במעונו, עוד תפרח ותכוון המקנה
 והמסחר בצראשונה! — אלא אחי! יכנסו כא דברי
 אלה בלבבכם, לפעול בכם הפעולות אשר קויתי ואשר
 רציתי מכם, למען יקוים בי, במהם וענן המר אלה,
 מה

מה שאמר החכם שלמה (משלי כ"ב, ט"ו) שמחה
לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב.

סוף דבר, לכו ונחזיק טובה לאדוננו מלכנו האהוב,
ונתון נתן לו תודה ושבח ממעמקי לבנו על מעשיו
הטובים והנחמדים, אשר עורר אותנו לדקה ולחסד,
ולבו בטוח בעמו, שיחפזו הטוב והכשרון. לכו ואשא
כפינו כלנו יחד אל אלהינו בשמים, ונתפלל אליו בעד
החיים והבריאה ושלוס הוד תפארת מלכנו, ובשלוס
המלכה הנבירה והמפארה, ובשלוס כל ביתו ומשפחתו
הרמה. גם נתפלל בעד שלום כל האומה הזאת,
ובשלוס ראשיה ומנהיגיה, ובפרט בשלוס יועלי המחת
הזה, וראשי עיר הזאת, לטוב להם עד עולם אמן.

ג

תולדות ישראל

שבאי החברוני

(החמש)

ויהי היום והשמועה באה אל אלכסנדר ^{המלך} כי מת
גיטוס, אז אמרו האנשים האלה את לבם, ויתכבדו
להמית את הנער בסתר; אך מדי רואם את הדת פניו
חרדו מלמלאות עצתם הרעה, ושיבו אחור ידם. פעם
אחת

אחת כלאתם לרחוב ועבאי כשאר יחדי צבית, צבת
 הכער ויתפלל ויקרא בשם אלהיו, שיילו מדי האנשים
 האלה אשר לבצם לא טוב עמדו, ובתפלתו קרא את
 שמו. רשעים. והנה מירון שחל לקחת דבר
 אחר, וישב לביתו לקחתו, וישמע צפתח החדר את
 התפלה אשר התפלל עבאי. וישב ויספר תוה
 לאכיוס, ויחר אף שניהם, וירע להם הדבר מאוד,
 ועל כל חרה להם הדבקות הגדולה אשר דבק הכער
 באמונת היהודים, אף גם כי כל מגמת פניהם
 והשתדלותם היה תמיד להסירו מהאמונה הזאת. אז
 גמרו לבצם להמיתו בלילה הבא. והבית אשר דרו בתוכו
 עמד על גבעה אחת, וכחל אחד שטף עבר אלל הבית,
 המשתפך אל ים אמנעי. כחצות הלילה כאשר ישן הכער
 שינה חזקה, וילכו לאט אל המטה, ויתפשטו ויסתמו
 את פיו וישליכוהו מתוך לחלון אל הכחל. אך בהיות כי
 היה חשך אפילה לא ראו כי אניה קטנה קשורה בשפת
 הכחל סמוך לקיר החלון. וימרו לסגור את החלון
 וישכבו על מעתם. והכער כפל אל האניה וישכב
 בתרדמת המות מנחד ובהלה, ולא נשבר לו שום עצם.
 (והיהודים מספרים, כי בא מלאך מן השמים ויקחהו
 בזרועו, וישאהו אל היהודים אשר באלכסנדריא). ויהי
 צחקר ויבא בעל האניה וימצא את הכער ישן ויקריחו,
 ויפתח את עיניו, ולא ידע בתחלה אנה הוא? ומה קרה
 בו? חולם כאשר הקירו מחשבותיו ויזכור אשר עשו לו
 האנשים אמש, ובגודל חכמתו ירא מלגלות לו הסוד כן
 יובילו ליד הרומיים, ולא הגיד מאומה לבעל האניה,
 אך שאל שאל לו, האם יש יהודים בעיר הזאת? ובאשר
 ענה אותו כי דבים הם היהודים קדרים פה, בקש הכער

מאתו שיביאנו אליהם, ושם יקבל שכר גדול. ויעש
האיש כן, ויביאנו אל ראשי היהודים, ויספר להם הכשר
בלשון עברית מה נעשה לו. ויבקש מאתם שיחרישו,
ושיתנו שכר לבעל האכילה, למען ידום גם הוא. וכן
היה. אחרי כן גדלו היהודים את טבאי, ויתנו מורה
ישראלי עליו. אך מגדל הבהלה אשר היה לו בעת
הפילונו לנחל, נחלש בח גופו ונפשו והוא חולי תמיד.
אומנם אשר לא עשה הוא מלא צנו אחריו. כי כאשר
גדלוהו לאיש ויקח אשה והוליד בן, ויקרא שמו כשם
אביו יהודה. וכותבי הדורות ספרו, כי זה יהודה
הבן התחבר עם בחור אחד מישראל, ושמו שבוץ (*)
והם היו חברים ואוהבים יחד בכל ימי חייהם, ולומדים
תורתם בהתמדה יתירה, ובסוף ימיהם התחבאו במערה
להיות כפרדים מרעש הבריות, והסתפקו במעט אל
הנשלח להם ממשפחתם, ושם הרחיבו תורת משה,
וחדשו הלכות ודיני הדת הרבה מאוד, והמה הראשונים
ממסדי המשנה, הנקרא אלל היהודים תורה שבעל פה,
וגזרו גזירות וגדרו גדרים, וחזקו את התורה לבנין עולם,
אשר עורכה היא כהוגה אלל העם הזה, ומי יודע כמה
אלפים שנה תהיה עוד שמורה מהם. ועמה בחנו לא
מחקרים! דעו איפוא וראו, כי קצרי יד אנחנו, וכל
חכמת אדם תחבלע, אין עצה ואין תבונה, אין כח
וגבורה נגד תהלוכת התבל ונגד הדברים הנגזרים להיות
מה שיהיו. כי לולא כיל טבאי ממות צנו אביו,
ומצנוע נחל לא היה בן יואל ממנו המחקר ומחדש
דת

(*) אפשר שהוא שבעון בן שטח.

דת ישראל, והרחיב את התורה והאדירה וכו'.

לפני מותו שלם טבאי גמול גדול להמטיבים
 עמו, והגיל את היהודים אשר צאלכסנדריא מבוא צחרב
 ולפול חללים לפני המצריים, או להיות גולים מעיר
 הגדולה הזאת, אשר ישבו שם בצמח והרוחה גדולה.
 והמעשה כן היה. איש מצרי אחד מתושבי אלכסנדריא
 הביא בבית תפלה של היהודים איזה אורחים ישמעאלים,
 להראותם גודל תפארת זה הבנין, וכלי מחמדים אשר
 צתבו. ויהי כי הרימו קולם מאוד בדברם, ויגער
 בהם יהודי אחד ויאוס ללאת מבית התפלה, ויהי כי
 מאנו ללאת ויתפאסו שני נערים גבורים והשליכו חוצה.
 ויחך אף האנשים האלה, וילכו אל ראשי העיר, וישלחו
 על היהודים, ויאמרו כי באונם שמעו, איך היהודים
 מקללים ומחרפים בבית אלהיהם את המצריים ואת
 הרומיים, ומתפללים ומבקשים מפלתם יוס יוס, על פן
 השליכו אותם חוצה, למען לא ישמעו תפלתם. ויען
 כי אישמעאלים האלה היו אנשים מכובדים, ואוהבים
 ומכירים לראשי העיר, האמינו לקול דבריהם, ויכתבו
 שטח על היהודים אל רומי, והעידו עדים רבים,
 ויבקשו לגרוש את היהודים מעירם או לתתם בידי
 המצריים. וידע הדבר לטבאי. ולו היה אוהב כאמן
 בין שרי השעטט צרומי, המגדל עמו בבית אחד
 צהיתו שם בימי נעוריו, והמה הריאו אנדוניהם זה
 לזה שנים רבות. ויכתוב טבאי אליו ויבך ויתחנן לו
 להעביר רעת אנשי אלכסנדריא, ויספר לו אמת
 הדברים. ולולא המליץ השעטטט הזה בעד
 היהודים, אזי כלתה אליהם הרעה העתידה להם בדור
 אחר זה, כי שארי שרי השעטטט היו שונאים. וישלחו
 אנשים

אנשים לאלכסנדריא לחקור ולדרוש את הדברים ההם.
ויהי כבואם ויגו להביא להם ספר תפלת היהודים,
וחכם אחד רומי העתיקו לפניהם, ויבקשו ולא מצאו.
ובכל זה עכשו את היהודים עונש כסף רב על אשר שלחו
ידם במצרי ובישמעאלים, אשר הם אורחים ומכובדים.

מליצה נפלאה

אשר המליץ החכם אבבע לאמורעטטע
בקהל המחוקקים בעד היהודים יושבי ארץ
צרפת לתת להם חריות ומשפט אזרחי בארץ.

(אמרו המאספים: בהתאם ראשי עם צרפת
והכמיו. לפני מלוך עליהם הקיסר נאפוליאן,
לשום חק ומשפט לארץ הזאת, כל גם דבר
היהודים לפני קהל המחוקקים. והמה תעיצו עצה,
והשכילו ונוכחו יחד, האם היהודים ראויים להיות
להם משפט אזרחי בארץ ככל תושבי מדינה, אם
אין. והנה הווי בין המחוקקים מליצים ומסטינים
ליהודים. ובראש המסטינים היה הכומר
אבבע מארי, אשר הרבת לדבר דברים חדים
נגד בני עמנו, ואחריו קם החכם הכומר אבבע
לאמורעטטע, זיפתח את מליצתו לדבר לטובות

ישראל. ומגדל יקר ערך המליצה הוא. המעירה
 על עומק שכל החכם הזה, על אצילות לבבו, ועל
 צחות רעיוניו ודבריו, העתקנוה ללשון עברית, וכדי
 רחוק זאת המליצה להיורת חקוקה בדברי הימים
 לישראל, לזכר עולם, כל חשבה מדורורת הבאים
 אחרינו, וזכר המליץ הזה לברכה. ואלה דברי
 החכם:

אדונים!

האיש *) אשר קדמני לדבר לפני מקהלותם
 הרמה, אשר השמין על היהודים, לבגלי חת להם
 משפט האזרחי, בארץ, העמים על עצמו ענין לענות
 בן, כגד יקר תפארת חמתו, כגד אצילות לבבו, וכגד
 יגש רעיוניו ודעותיו.

קול אשר חלש ממנו — אמנם הוא קול איש תמוך
 מקומו אהבה וסניג, אשר לבו רחש טוב לכל מין אדם,
 קול כזה קורא, להשמיע לכל גם הוא שאלת האנושית
 וכלדק, אשר כבר יצאה מפי מדברים אחרים אשר
 קדמוני, ולהביא לפניהם דברי האומללים והנדרים
 על לא חמס, הסובלים עול הסבל אשר העמם עליהם
 באין לשם אחר, כי אם בגלל אשר החזיקו בידם שארית
 זכרון

* א ב ב ע ס א ר

ד א

זכרון אבותם, מקור חיים, וצאמת אינם כדל"ס ממנו
רק כהדל"ס מקריים (נפ"ע א"ע חנוכה גליקליטן). אמנם
המקריים האלה העשן וחלופו, ויהיו כלל היו צעיני רוס
תפארתכם, ובעבורם לא תרחיקו מהיסוד אשר העביעה
חמתכם הרמה, לבנות ולזון עליו חקי אדם ומשפטיו.

תחת אשר היה למתנגדים לסדר לפניכם הענין
הגדול הזה צחינת יסודותיו על אדני הפילוסופיא
ומשפטי הטבע, שקלוהו בפלס החשבון והקנין, כאשר
יפלס איש דבר הכוגע בקימוץ הולאת הבית. היאות
לאיש משכיל לערוך ערך אדם וליעד מקרותיו לפי רצ
או מעט הצע אשר כוכל להשיג מהכנותיו ומפעולותיו?
הנה זה ימים מקרוב החלו המרודים האלה, אשר
הורד קרנם ע"י אלויות קדמוניות, להראות לנו שאלתם
נחפץ לבדם, להיות בגלים ממעמד השפלות והכנעה
אשר בו לללו; אך רבים שחקו על משצתיים, ולועגים
לציונם צחצחם כי די להם להשיב שאלתם ריקס, אם
יאמרו: שהיהודים המה אנשים, אשר לא יועילו לחברת
האנושי האורחם. אין גם תועלת אחת, יען כי
לעולם לא יהיו מוכשרים לעובדי אדמה, לבעלי מלחמה,
לאומנים ובעלי מלאכות.

הנראה להשית אמרים רקים ומשפטים תפלים
כאלה לפני אסיפת חכמים כמוכס, אשר כל המשפטים
אשר חרצתם עד הנה כלם לקוחים מחוקי הטבע,
ומיוסדים על אדני הסדר הנכון ביתר במקום נאמן?
למה לא יסקלו כל השאלות המוצאות לפניכם, בפלס
היסוד הזה, אשר שמתם צמוצות ודעת עמוקה,
לזון עליו כל החקים הנגזרים מלפניכם? המשפין
על היהודים לא יראה ולא ימצא בו בשום פנים, כי
ההכשר

ההכשר לעבוד האדמה וללחום מלחמות, תהיה המדה
 אשר מודדים בו משפטי חברה האנושית. הלא תחת
 אשר עמל את כפשו בחקירת רוח בני ישראל, מדותיהם
 ומנהגיהם, היה לו לחקור, האם לא זכו היהודים כבר
 להיות להם משפט אזרחי בארץ, לפי העיקרים אשר
 הנחתם ביום עשיתם תקנות המדינה בכלל.

הנה מיום בא דבר היהודים לפניכם לא היתה
 השאלה: לתועלת מה יועילנו היהודים? ומה
 בצע לקבוצ המדינה כי יתן להם משפט אזרחי בארץ?
 כי התועלת היותר גדולה לעם, היא, שיעשה לדק
 ומשפט. ואם כחליף וכמיר תועלת הזאת בתועלת
 החשבון והקנין, אזי יהודים! אם כנים אתם, טוב
 לכם להשאר במעמדכם כאשר עד עתה, כי אין שום
 לכם העמל להיות אחים אתנו.

הן אחת נכון הדבר, כי חוב הוא על מנהגי
 המדינה לעמול בכל מאמצי כחם, לעורר קנאת
 החכמה והאומנות והמלאכה, כי בהם תלויה טובת הכלל.
 אולם להשיב לכל אזרח הארץ כמשפטו, הוא הדבר אשר
 אין לו חשך ועכין עם התועלת המגיע ממנו לטובת הכלל.
 כל בעל הבית יודע לבחון בבני ביתו, ולהבדילם
 באיכותם והתמדתם, טרם יפקוד אותם על אחת
 ממשמרות; הרועה לקחת יליד איש אחר בביתו להיות
 לו לבן, יחקור ויבין היטב במעלת הילד ומעשהו, האם
 ראוי הוא לזה. אומנם הילד אשר יולד לאיש מאשת
 חיקו, לו משפט המון וכלכול מחוק הטבע, ואין לך
 דין ומשפט בעולם אשר לא יזכה הגער בזכות הזאת.
 אם באנו לזכות את אחד לפנים משורת הדין,
 אז עלינו לחקור ולסקול התועלת או הפוק המגיע

לנו מיתר שאת הוא ; אולם אם באלו לנו דבר כד ין
 אין לנו לחקור כי אם האמת . וכל המעלות
 והחסרונות אשר למבקש משפט האורח , אם אינם
 מוסיפים למדינה , לאדם ותהו כחשבו , ואין להם ענין
 עם עולם השאלה .

ועתה אם אין טענה אחרת להלחם נגד היהודים ,
 לבלתי לתת להם משפט אחד החנו ; אם לפי היסודות
 אשר הפחתם בידכם חקי ארצנו , כבר זכו היהודים
 בזכות הזאת , במה יוכל איש לבקש מאתכם שתחמסו
 לנצח תקות האומללים האלה , יען וביען כי חסר להם
 הידיעה והכשר לעשות מלאכות ? ותה גם , הלא
 המחסור הזה הוא מעשה ידינו ואולדות המהירות
 והטעות אשר לבני אמונתנו מימי קדם בענין הזה ?
 למה יחפזו להטעינים מאתכם , שתקשרו את האיד
 ואת שבר העם הזה בחבלי חקי ארצנו , אשר חוקקו
 מאתכם לבנות את יושבי ארץ , ולא להזיקם ?

הלא תכלית העוני והשבר אשר יגיע לאדם , הוא ,
 אם לא ימצא שום דרך להצלתו ולהרחתו . היהודים
 השוכנים בקרבנו אומללים ומבזוים מאז ומקדם , לא
 פרגשו עד הגה תכלית רוע מעמדם , כי התקוה
 הכעיסה להקנות פדויים לא בלקחה עוד מאתם . עוד
 יבלו , ככל שאר העשוקים אשר היו בארצנו , להסיר
 עפעפיהם ממאסר הברזל והעבדות , ולהביט אל כוועם
 ימי העתידות , ולהנחם בעתים הטובים הבאים . כל
 שוכן בצרה מבקש ומתאווה במאוד לתנחומים , עד שכל
 דמיון וכל אפשרות גאולתו יקר בעיניו מאוד , והאמונה
 בה ישמח לבדו , ויאמץ את רוחו . — ועתה ,
 ארונים ! בהיות תמונת ארצנו מהפכה גדולה ונפלאה ,
 אשר

אשר על ידה יונבל מקרה ארץ זרפת לעולמים, חקות
 שמתם להם ולא יעבורו, וכל קרן אשר תגבירו עתה,
 כן יקום וכן יהי, ובנחלתם ישמחו כל אחינו, לשפון
 עליה בטח ושאכן תמיד. ואתם תבקשו לשמוע כל
 מעיני התקוה לעם הנדכא הזה! אל מי יסאוו העשוקים
 האלה עתה את עיניהם לבקש סתר ומפלג להם
 מחרפתם ומרוע מזבם, אשר כגור עליהם בלי שינוי
 והללה? הלא אין תקוה עוד ליהודים, סר תוחלתם,
 כי לא בעת, לא בקורות, ולא בצבני אדם
 ישימו עוד מבטחם, אם לא כשמיד עתה אכזריות
 קדמונינו, עתה בזהפוכה הגדולה והכפלת הזאת,
 אשר ראו עינינו, אשר נהפכו הדברים על ידי אנשי
 מדע חכמים וכוכבים, ע"י גדולי עזה ונאמני רוח
 כאלה; אם לא כסיר עתה את המבוכה והטעות,
 אשר נהיה מהסכלות והפתיות, להבדיל בינינו וצין
 צני אדם בשר ודם כמונו. — אומה! אם לא בעת
 כזאת נשיב אל העם הזה יקר ערך אנושם, אם
 נשאיר גם עתה לשוא תוחלתם; אזי מוסיפים אהבנו
 על אכזריות קדמונינו, ונרע להם יותר מאשר הרעו
 להם אבותינו, כי אהבנו מענים אותם בעיניו המר
 אשר לא הרגישו עד עתה בקרב ימי צרותם הרבים,
 והוא עינוי מות, להיות שדודים מכל תקות העתידות,
 ולראות כי הוחק להם חק ברזל להשאיר חרפתם עד
 עולם!

מחוקקים ומכווני ארצנו הרמים! חזרת האנשים
 האומללים וענני לב האלה שפכו דמעות שמחה,
 בראותם חכמתכם בפעולתכם הראשונה; הרצון
 והחדור אשר מלא את לבכם, בהביטם הבריאה המרדק
 הנבראה

הנצרכה לטוב ולנתיחת קרן ארצנו, העד תעיד לנו, כי קבלת לאומינו הלבשה גם את רוחם, וכי הלכתנו תלתיח גם המה. — ואיכרה תוכלו לראות, כי ברן יחד כל בני לאומינו, ובין ברכות אחינו הבאות אליכם מקצה גבול ארצנו עד קציה, ישארו אך בני אבות הקדומים האלה לבדם אומללים ועצבים, וימי שמחת צרפת יהיו להם ימי תוגה ואכזה? ראו! פה עומדים לפניכם היום בני אדם תמימים ונקיים, המתפללים לכם ומבקשים להכות גם המה מפרי גודל רוח עם הצרפתים המוצלחים, ומפרי עוז זרועם וידם החזקה; שמעו נא כי יאמרו לכם: תנו לנו חיים! תנו לנו יותר מחיים, — כבודנו כבני אדם, וכשבע גם אכזהנו מנועס חפשית הארץ, וממתק פדיונה!

ידעתי גם ידעתי היטב, כי רבים מאעירי דעת וקצרי מזמות, יענו ויאמרו כמתנבאים: שכל זה ישארו היהודים בקלקולם. אמנם מי זה בן דעת כלולה יאמין באפשרות הדבר, שהיהודים ימאנו לעולם להתחבר בחברת האזרחים בארץ; הלא לכבוד עצמו ירחק כל איש מכס לחשוב מחשבה כזאת. — לוי יהי' אמת ככון הדבר, שכל היהודים לא יועילו ולא יצליחו לקבוצ המדינה (ובאמת מחשבת פגול היא, ואך המתנגדים לקול הטבע והלדק בחזקה, יוכלו לחשוב את זאת), הלאזה להביא לפני קהל מחוקקים דברי דבה כאלה? הנה לא לתקן איזה צרכי בית, לא לשפוט ריב ומדון בין שני אנשים, אתם נאספתם פה, אדוקים! אך לצרוא עם חדש וארץ חדשה בקרוא בקראתם, לחוק חקים טובים וישרים, לכוון ולתקן את המדינה ויושביה. אם כן אין לכם לשפוט את אדם באשר הוא

שם, רק באשר אפשר לעשות ממנו, אם כרגילה
 וכחכמו לפי אורך המדינה. וזה דרך ממשלת המדינה
 בעתים קדומים ורחוקים, בחכמה ומלאכה כוננו סדר
 הארץ, לפי החקים אשר חקקו להם חכמיה הגדולים.
 ואתם, אדוני! אתם קראתם לשנות מאה
 הזקנות והנהדרות האלה, להביאן ולחדשן בימינו לעינינו
 דבר אשר לא האמנו לולא ראינוהו. כמה חץ למטה
 מהרתם בחכמה ובאומץ ידים לעשות מעשים גדולים
 וכוראים ההם, לתת צורע שלטת המדינה כף חכמה
 ומאזני צדקה, שמתם אור לממשלת הארץ, ומשפט
 לרגליה. וחיש תבוא העת, בה תחזיקה עינינו,
 מה יולד מחוט המשולש הזה, חכמה וצדק ומטה עוז
 התואמים יחד, בה כראה החועלת היוצאת ממנו
 להיטב דרכי בני אדם, עד גם הנרפים יכשרו לדברים
 היותר גדולים.

ההכנעה והשפלות אשר היתה ליהודים, עסקה
 ממנו כל תאווה וחשן למלאכת חושב. דרך העבדים,
 כי יסאו עול המאסר, להיות אובדים ומואסים מכל;
 אמנם הפלא ופלא הוא, שכל צרותם וציונם נשאר
 ליהודים שכל זך. וכדי הס שיוסר ממנו עבותות
 העבדות, בהיות שאף בכלי מאסרם רחש לבטת התאווה
 הנחה להיות נקראים בני אדם ותושבים.

הלא היינו עבדים גם אנחנו, אך צהצדל מעט,
 שעלנו הוקל אפס זעיר מעלם? הלא עוד מעט והיינו
 כולנו כרפי מלאכה¹ ובלתי מוכשרים לעבודה
 כמוהם. כי הכל היה הולך הלך ורע, הכל כתקלקל,
 כי כן מקרה כל מדינה, אשר שם נאנחיש הצעירים
 תחת כבלי הגדולים, אשר הגדולים גלגדו ברשת הסכלות
 והטעות

והטעות. בכל מקום אשר בו האדירים אלהים את
הגאון ואף התפארת, שם הרעב והמות נכמלא.
המלאכות הנזכרות מאור לחיי אדם, כמו עבודת
האדמה, היו הולכות הלך ודלה. האכר היה כבוד,
ועל שכתו בשל עול מסיס קשים, רבו ידיו מעבודה
ומעוני, על כן עזב את שדהו, וילך אל העיר לבקש
בה את הלחם, אשר היה ראוי להביא שמה.

גם החכמים אשר רוח לא מלאו השלחה כי אם
ע"י כתבי עמל ולהג הרבה, ע"י דברי חדות והיתול
וכמוהם דברים קטני ערך; אולם מעשי חכמה אמתית
ופעולות התבונה הנבואות, המיקרות את בעליהן,
באלה לא נמלאו לא בבתי החכמה (מקדש אמת) לא
בבתי דין ולא בבתי ספר הנבונים. עוד מעט והיינו
כלנו יושבים שנת עשלים, ואין מקיץ, במעט כלנו
נשחתים, כלנו דלים ואומללים, באין חק חכמה, באין
צדק ומוסר.

ועתה, אדוני! כאשר היה נקל לכם לחדש
בריאת עם צרפת בכללו, כן יקל לכם להפך ולהתקן עם
יקר הזה. הנה בקרב לכם כלטן זרע זרע לסגולות
גדולות, ולכשרון מעשים גדולים ויקרים. ואם עד
הנה חסר לזרע הזה די חוס, והוא טמון עמוק עמוק
בתלמי לבכם, מבלי הציץ ציץ ולהוציא אמת, הלא
לכבוד ותפארת יהיה לנו, אם נעמול אנחנו להסס
ולהשקות עפר תלמס להעלות ולהצמיח הזרע מיתק
ומחבא סתרו. אז יאמרו בגוים: ראה זה מעשי ידי
הנרשמים, הנה זה פרי יגיעם להשלים כל פשרון,
והטיב ולתקן בכל מקום ובכל ענין אשר ימצא להם.
צדק ובמשור בוגל לגור אחר, שיקל לכם יותר
להרגיל

להרגיל את היהודים לבי הכהנת מדינתנו ופועלותיה,
 מאשר תוכלו לעשות חושבים טובים ומחוקקים מאלף
 שאר אזרחי ארצנו, אשר לא יועילו ולא ינליחו לקבוצ
 המדינה, פחות מהיהודים, וכל זאת אין מסתין
 כגדס, לכל יתכן להם משפטאזרחי בארץ. אם לא יזכה
 החושב בזכות האמת, רק לפי חלק התועלת המגיעה
 לכלל הקיבוץ ממנו ומלאכתו, כמה צרפתים יעמדו
 תחת מדרגת היהודים, עבור רפיון ידם ומיעוט הכשרם
 למלאכת עבודה. כמה עשירים, כמה אזילים
 (עדעלויטע) וכמה כומרים יאבדו משפט האזרחי, יען
 כי לא מנפשותם, לא מהכשר ומהירות מלאכתם יגיע
 שום תועלת לחברה המדינית. כי מי זה יחפץ
 וישיג מהם אך טובה קטנה, בלתי אם ישקול להם מאחר
 כסף עבור לסוחר! — על אלה ראוי לשום עין,
 ולהם יהיו חקי המדינה לשבט מוסר, ללמדם חובתם
 לקיבוץ המדינה. ויפה אמר הפילוסוף (*) "כל ע"ל
 האוכל מאשה לא קנה בזעת אביו, צדמה באלו ג' ב'ו,
 ולא כבדל רק מעט משודד הדרך, המחיה את כספו
 מרכוש עובדי ארץ. אדם הצודד וכפרד מחברה
 האנושית, ואין לו עסק עם שום בן אדם, לו המשפט
 והזכות, לחיות כאשר יקר בעיניו, אמנם השוכן בתוך
 הקיבוץ, ונהנה מעמל אחרים, חוב הוא עליו להשיב
 מחירם בעבודה ופעולות ידיו, ואין גם אחד וזאת מן
 הכלל. על כן תהיה העבודה הכרח וחוב גדול לכל
 איש מאישי החברה. כל אזרחי החובק את ידיו ולא
 יעשה

יעשה מאומה, אם דל אם עשיר, אם נקלה אם כבד.
בעל רמיה ועולה הוא.

וגם אמנה הוא, כי יותר כוח לכם לעשות מפחות ושפל
ידים שביהודים איש עובד אדמה, איש חיל, ובעל מלאכה
טובה, מאשר תוכלו להסיר הרפיון והעצלנות מבעלי הון
רב, ומבעלי נחלת בהנים, החפשים מכל דאגה ויגיעה,
ולבסם קר נגד כל טוב ותועיה. — גם ליהודי העשיר
כפס עמלה ומוכשרת ליגיעה ועבודה מאוד, והוא פעל
ועשה כל היום; הגם אם כאמר, כי יעשה זאת רק
להסך בעדו נגד הציון אשר נבזהו, ולמען מכאז מחסה
וסתר בשל מעמדו אשר חלקו לו; לא כן כמה שרים
וכומרים בתוך עמנו, המה לא ידעו מאומה מעמל
ועבודה, ותמיד הם חוצקים את ידיהם, וישבו תחתיהם
במקום אחד כעמוד שיש, מבלי לנוע ידיהם ורגליהם;
במה להם ולעבודה? הלא מאוצר המדינה ומנחלת
הבהנים ישולם להם שכר במילה.

בחבואו כל וכסוהו, אדוני יקרים! להשיב לבני
אדם משפט אנושתם, הלא חכמתכם ולבכם יאמרו לכם,
כי כן נאה להם לפי משפט ההכרח והצדק. השיבו
לבני אדם חיי האזרחי, לבני אדם אשר נשאו זה שבות
מאות רבות עול קושינו ושנאתנו, וכל זאת יחשבו אותנו
לכבוד לפס להיות "נקראים זרפתים, ולמכאז
בתוכנו כחמה על הצרות אשר עשינו להם. מה
מתוקה ומה נעמה לנו ההתחדשות העושה אשר לה
קוינו ימים רבים, הן עוזה מעולתה להפך לב אדם והיה
לאיש אחר. מה יקר הרגע לשבוי, צעת צאתו משביה
בחירות, איך תחי רוחו, ותרצה אומץ, ויתעוררו
כל בחותיו, ויוכשרו לפעולות רבות! אם אמת הוא,
שכל

שכל אדם כבדא חפשי, וצעת לרת אין אחד יותר
מרעהו, אזי אין כח ויכולת לנו להשפיל ערכם ע"י
הכנעת העבדות. ואם אמור, יאמר המסעין, יען כי
אינם מהירים ומוכשרים לעבודה, על כן לעבד עולם
בשימנו, — הרי הוא כאלו אמר: ששרצי המים
המושגים על חול היבש, אשר הם מתנועעים לאט
לאט ורוחשים בעמל ויגיעה הרבה, גם במים לא
ימהרו בתנועתם כשאר דגים וכל אשר חי במים.

אם אמנם שהיהודים שומרים ימי השבת וחגיהם,
ומחזיקים בשאר הנהגות דתם; מה זה עושה? מי
בכס יאמין כזאת, שעבודת אלילים אשר לנו, ומנהגי
דתנו וקני קדשינו ימניעונו מלהיות כרפתים עוזים?
הלא דעה כזאת אך לשחוק תהיה בעיני כל בעלי
אספחכס, ואין אחד מהם יטה את אזנו לשמוע דברי
דיק כמזהו. כי הכמאל קבוץ מין אדם אחד בתבל,
אשר אין להם עבודת אלילים, הרגלי דתיים, ומנהגים,
על איזה אופן שיהיו? גם הכרפתים בעצמם, אשר
היהודים מבקשים אחותם, הלא גם המה להם דת
האמונה, בתי תפלה, ומנהגי דתיים, וימי מועדים
וחגים, קודש לאל עליון? — — — *

קכ"י

(*) פה דלגנו איות דפים, יען כי הסת מחזיקים
דברים אשר יצאו מפי פילוסוף נוצרי, ואם
המה כנים וישרים בעיניו, הלא לא נחנו לנחוב,
ואין לנו בעלי אמונת דת ישראל חלק בהם, ע,
כן עובדותו.

ד"ה

קנני למלך, דעו כל ארונים ! כי מעמד היהודים
באשר הוא עד הנה, הוא זר ונפלא ונגד הטבע,
ובמלך הזה אינכם יכולים לשפוט עליהם, ולהגביל
ערכם לעומת שאר אישי החברה המדינית, עד אשר
תשיבו לתת להם מעמד המנוחה וההכשית. כי כל
אדם אשר אין לו ארץ אבות, לא יעלה ערכו מעל ערך
הפרחים, שוכני אהלי קדר. לכן עלינו ליהדס
בתחלה עם חברה המדינית, ולתת להם בזה יחוס
שזה עם שאר התושבים, ואז נוכל לערוך אותם, לדעת
עד כמה ידם מגעת לעזור לתמוך זרוע המדינה.

הנה הנדו לכם המסעינים, שהיהודים אינם
נחשבים בבני עם צרפת, אך זרים ונכריים הנה,
במחנותיהם בקרב הצרפתים, אשר על כן אין להטות
אין לתחנכם, ואין להם משפט צדק להיות כאחרים
אחרי, וכי עול יהיה, לתת להם חלק בכבוד ומעלה,
אשר יאה רק לבני תושבי ארצנו האמהיים.

אמנם דברי תפל נשקר באלה לא יעלו ויגיעו
ללבבם. כי בצחינה האמתית לא יתכן לקרוא את
היהודים בשם אומה בפני עצמה. כי המה רק יתר
פליטת עם כפזר וכדחה. כי שם אומה לא יאה לאותם
אשר אין להם לא מדינה, לא ממשלה, ולא חקי הנהגה
המדינה, ואשר אין להם זמן ומקום אסיפת ראשיהם
יחד. רק באלה יקראו עם, אותם אשר להם חברה
מדינית, אולם אגודה המדינית אשר היתה ליהודים
בברסלפה ועברה כמו ארצות אשור ומדי. אם אמנם
שורע העמים האלה כבר נפרדו ממקורם, והמה
התערבבו והסתבכו בין שאר עמים, אשר לא כן בזרע
היהודים; בכל זאת אם כפל הבנין, ואין עוד אבן
אחד

אחד מחובר עם אבן אחר, מה יתן ומה יוסיף אם
 כמאלו האבנים כפורות הנה והנה לבדנה, או אם כלקח
 מהן לבנין אחר? הלא הבנין הראשון כבר נהרס
 ואיכנו. — היהודי כולד בשכונתנו, מונק משדי אמו
 סמוך ליונקינו, הוא נגש: מקרותיו על אדמתנו,
 וחקי מדינתנו ימשלו גם עליו, הוא סובל עול מסיס
 כמונו, ושפטינו המה גם שופטיו, והולאות מדינתנו
 עמוסות גם על שמונו, הוא יזקן סמוך לאהלינו,
 ויכרה קברו סמוך למקום אשר כרינו קברינו; ומה
 יחסר לו עוד להיות צרפתי אמת? ומה לנו משפט
 יותר לשאת שם היקר הזה?

לכן אין עוד חקירה ואין ספק, שהיהודים הנכבדים
 ע"י יקר מחשבתם, והנפלאים ע"י מקורותם וזרותם,
 כבר זכו במשפט האזרחי, לפי היסוד אשר הנחתם
 ביסודם חקי הארץ לכל יושבי בה. ואם תמאנו להת
 להם זכות הזאת, או תהרסו בידכם היסודות אשר
 עליהם בניתם את הבנין בשומכם חקי הארץ החדשים.
 כי מה הועלתם בחקקות דתי המדינה אשר נעשו
 ונתחדשו בהמון חוגג גדול, ובשאוץ רב לעיני כל יושבי
 חבל, מה יתנו ומה יוסיפו, אם תקטינו בעצמכם
 המעשים הגדולים אשר עשיתם, אם סור תסורו
 ממגמת פניכם אשר היתה לכם להגבית קרן הצדקה,
 ולהפיץ אור וישע על פני כל שוכני ארצנו, אם תשאנו
 פנים למחשבות הכל ודעות נשארות אשר הן לקדמוניות,
 ואשר הם מתנגדים לחקים ומשפטים ישרים וצדיקים
 אשר ארצתם עד הנה?

[סב]

מכתמים

שיר העצל על המנוחה

מנוחה נעימה! לך אשירה
קסתי ארים, לך מלין אחבירה,
אך לא היום, כי עיף אנכי ויגע,
מחר אשיר, מחר לך אתרועע,
כי אהבתיך, מנוחה רעיתי!
לכן אלך ואשכב על מטתי.
משה במהו' מענדל פ"פ

מצורע וקשי יום

איש אובר קשי יום מאם בהיים,
הלך במרי לבו לצולל במים.
ויבא איש אחד מצורע לקראתו
ללכת אל הרופא לבקש רפואתו,
והנה חכם אחד הבין מהשבוהם
ויעץ להם להחליף הליכותם,
ויאמר למצורע: לך אחה ורחץ במים,
ואל הרופא ילך המואם בתים.

נ סג נ השופטים

הוי שופטי ארץ! הוי עמודי עולם!
במפחה אומרים צדקתך צדק לעולם. —
פ לא י

הרות

הרה א

על עורי נקפו הלם פעם
לא אכל לחם ולא אשתה מים
ואני עו וגבור קולי בקול רעם
ובטני עבה לא תקיפנהו שתי ידים.
למכי אתן לחי, וחרפתי לא שבעתי
למקרא הערה ולמכע המחנורת ידעתי.

הרה ב

נרדף אני, לזאת נבראתי
טרם אמצא אנכי נמצאתי —
ביד מבקשן הנני
וביד מוצאי אינני
— — —
שמעו נא את עצתי
הגידו את החידה ותמצאו חרתי.

על - השאלה במאסף ה'תקס"ט תקופה שניה עמוד
קע"ג פרי הליטרוכי מה שמו בלשון
עברית? השיב לנו חכם אחד מגדולי מחקרי לשוננו,
שהפרי הזה כולל בשם אחרון, הנמצא כמה פעמים
בתלמוד; ואמר, כי שם אחרון הוא שם כולל לכל
מיני פירות השוים במראה ודיוחם לפני האחרון הנודע
לנו, ואם דב או מעט (הרמב"ם) ואף גם שחכם
הזה הציג איזה ראיות לדבריו מסוגיות הש"ס, בכל
זאת לא נתברר לו הדבר הישג, להחזיר פרי אחד
ממינים האלה למנות החג, חוץ מהפרי הנודע לנו;
ועכשיו נודע כי דבריו נכונים. חזק ואין לסמוך
עליהם להלכה, רק בדרך חקירת הלשון ראוי להצטרף
עליהם. ובקש מחברים התלמודיים, אשר להם יד
בכמות הלשון, לעיין על הדבר הזה, ולחנות עליו
דעתם. ואשר יש לו מענה טוב והגון בענין הזה,
יטב לא לשלוח את מכתבו לידינו, ואנחנו נעתיקו
במאסף.

ד"ה

לא
אחר
הראי
ביום